

ET

ET

ET

EUROOPA KOMISJON

Brüssel 19.7.2010
KOM(2010)390 lõplik

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava rakendamise kohta

SEK(2010)904

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava rakendamise kohta

1. SISSEJUHATUS

Kultuuril on Euroopa tegevuskavades keskne koht, see on Euroopa Liidu ühtsuse ja mitmekesisuse toetuspunkt. Oskus hinnata kultuurilist mitmekesisust ja koonduda ümber ühiste väärtuste, on taganud ELis rahu, õitsengu ja solidaarsuse. Globaliseerivas maailmas on kultuuril tähtis roll Euroopa aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu tagamisel ning stabiilsuse, vastastikuse mõistmise ja ülemaailmse koostöö edendamisel.

Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava¹ vastuvõtmine 2007. aastal avas uue peatüki Euroopa tasandil kultuuripoliitika valdkonnas tehtavas koostöös. Esimest korda kutsuti kõiki partnereid (Euroopa Liidu institutsioonid, liikmesriigid ja kultuurivaldkonna sidusrühmad) üles ühendama oma jõupingutusi, et saavutada konkreetsed, nõukogu poolt heaks kiidetud eesmärgid²:

- kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuridevahelise dialoogi edendamine;
- kultuuri kui loovuse allika edendamine;
- kultuuri kui Euroopa Liidu rahvusvaheliste suhete olulise mõjuri edendamine.

Koostöö edendamiseks sisaldas tegevuskava kultuurivaldkonna jaoks uusi töömeetodeid:

- avatud koordineerimise meetod liikmesriikide koostöö tihendamiseks nõukogu kultuurialases tööplaanis aastateks 2008–2010³ kindlaks määratud prioriteetsetes valdkondades;
- tõhustatud dialoog kultuurivaldkonna sidusrühmadega arutelu- ja parimate tavade vahetamise platvormide kaudu.

Aruande eesmärk

Aruandes analüüsitakse Euroopa ja riiklikul tasandil tehtud edusamme tegevuskava kolme eesmärgi saavutamisel ning antakse hinnang uute töömeetoditega seotud esmase kogemuse kohta lähtudes liikmesriikide esitatud aruannetest, avatud koordineerimise meetodi tööühikute⁴ tegevusest ja aruteluplatvormidest⁵. Analüüsist lähtudes koostas komisjon punktides 3.1.2 ja 3.2.2 esitatud järeldused.

¹ http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexapi!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=COMfina&an_doc=2007&nu_doc=0242&model=guicheti

² [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007G1129\(01\):ET:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007G1129(01):ET:NOT)

³ [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42008X0610\(01\):ET:NOT](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42008X0610(01):ET:NOT)

⁴ Avatud kooskõlastusmeetodi tööühikute lõpparuanne http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1565_en.htm.

Kultuuriaspektide arvesse võtmisel ELi asjaomastes poliitikavaldkondades tehtud edusammud on esile tõstetud eelkõige aruandele lisatud talituste töödokumentides.

2. LIIKUMINE TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE POOLE

2.1. Tegevuskava eesmärk nr 1: Kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuridevahelise dialoogi edendamine

Edusamme on tehtud mitmes valdkonnas.

Kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aasta 2008⁶ raames keskenduti nii teadlikkuse suurendamisele kui ka kultuuridevahelist dialoogi käsitleva poliitilise arutelu edendamisele. Projekti tulemusena muudeti mitmes liikmesriigis asjakohast poliitikat või selle struktuuri ning ELi tasandil saavutati poliitiline kokkulepe edendada kultuuridevahelisi pädevusi⁷ ja kultuuridevahelise dialoogi rolli välissuhetes⁸. Mitmekultuurilise Euroopa platvorm avaldas kodanikuühiskonna soovitude „Kirju raamatu” (Rainbow Paper) ja jätkab selle tutvustamist.

Loovisikute ja teiste kultuuritöötajate liikuvuse parandamine oli kahe meetme eesmärk. Esiteks käsitles küsimust avatud koordineerimise meetodi töörühm, kes keskendus liikuvusega seotud takistustele ja nende kõrvaldamisele (näiteks paremate infosüsteemide kasutuselevõtuga), ning uuris vahendusorganisatsioonide rolli. Teiseks töötati välja ja testiti käimasoleva katseprojekti raames (mille eelarve oli 3 miljonit eurot) liikuvustoetuse uusi meetmeid⁹. Komisjonil on käsil ka ulatuslikum programm, mille eesmärk on kõrvaldada kõik takistused, millega ELi kodanikud võiksid kodanikuõiguste kasutamisel igapäevastes toimingutes kokku puutuda ning aasta lõpus on kavas koostada kodakondsust käsitlev aruanne.

Taani uue loovisikutele suunatud programmi DIVA raames toetatakse riiki saanud loovisikuid, kes on seotud kujutava kunsti, muusika, kirjanduse või näitekunstiga. Ettevalmistamisel on programm Taani loovisikutele, kes soovivad töötada välismaal. Tšehhi uue programmi raames, mis hõlmab loovtöid ja õppimist, toetatakse uue loomingu seotud liikuvust.

Kollektsioonide liikuvust käsitlev avatud koordineerimise meetodi töörühm võrdles mitme valdkonna tavasid ning analüüsis laenamisega seotud soodustusi ja takistusi. Komisjon koostab uuringut kunstiesemete ebaseadusliku kaubanduse vastasest võitlusest ja selle takistamisest. Euroopa Parlament algatas 2010. aastal katseprojekti, et uurida kultuuripärandi hoiatussüsteemi loomise võimalust.

Madalmaad korraldasid kunstiesemete ebaseadusliku kaubanduse vastu võitlemiseks teadlikkuse tõstmise kampaania, mis on suunatud neljale sihtrühmale: kunstikaupmeestele, elanikkonnale, kultuuripärandi haldajatele ja õiguskaitseorganitele. Küprose valitsuse programm võimaldab hüvitada nii sisse- kui ka väljalaenatud kunstitööde transportimise ja eksponeerimisega seotud kulusid.

⁵ Platvormi soovitusel http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc1199_en.htm.

⁶ Vt http://ec.europa.eu/culture/key-documents/doc539_en.htm.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:141:0014:0016:ET:PDF>

⁸ http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/ICD_external_relations_et.doc.pdf.

⁹ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc417_en.htm.

Hariduse ja kultuuri koostoimet käsitletakse nii asjaomases avatud koordinatsiooni meetodi töörühmas kui ka kultuurile juurdepääsu platvormi raames. Loomepõlvkonna¹⁰ edendamist käsitlevates Euroopa tasandi poliitilistes järeldustes tunnistatakse, et laste ja noorte loovuse arendamisel on tähtis roll kultuuripädevusel ja kultuurile juurdepääsul.

Sloveenia võttis vastu kultuuri- ja kunstihariduse riiklikud suunised. Rootsi loomingu- ja kunstihariduse koolide algatusega, mille eesmärk on edendada koolide ja kultuurisektori koostööd, on ühinenud 97 % kohalikest omavalitsustest. Kreekas on iga kohaliku omavalitsuse haridusosakonnas ka kultuuriasjade nõuniku ametikoht, kelle ülesandeks on tugevdada kultuuri ja hariduse vahelisi sidemeid. Belgia Flaami kogukonna projekti Dynamo3 eesmärk on julgustada koole töötama välja kunsti- ja kultuurihariduse pikaajalist kava.

Komisjoni 2008. aasta teatises „Mitmekeelsus: Euroopa rikkus ja ühine kohustus” selgitati, mida on vaja teha, et keelelisest mitmekesisusest saaks toetuspunkt solidaarsuse ja heaolu edendamisele. Moodustati kaks struktureeritud dialoogi platvormi, mille töösse on kaasatud nii ettevõtjate kui ka kodanikuühiskonna esindajad.

Kultuurile juurdepääsu tagamise mitmesugustest võimalustest on hea tulemuse taganud digitaliseerimine. 2008. aastal käivitati algatus **Europeana**. Euroopa digitaalse tegevuskava raames on komisjonil kavas võtta uusi meetmeid, et edendada digitaliseerimist ning tagada sidusjuurdepääs kultuuripärandile.

Eesti kultuuripärandi digitaliseerimise strateegia 2007–2010 hõlmab mitut e-teenust, mille eesmärk on lihtsustada juurdepääsu kultuuripärandile. Strateegia hõlmab ka riiklike arhiivide, raamatukogude, avalik-õigusliku ringhäälingu ja muuseumide koostööd.

Meediakirjaoskus on oskus pääseda juurde meediasisule ja seda kriitiliselt analüüsida. Komisjon kutsus 2009. aasta soovitusel liikmesriike ja meediaettevõtteid üles suurendama ühiskonna teadlikkust meediasõnumite mitmekesisusest. Järeelmeetmeid kohaldatakse programmi MEDIA 2007 raames ning ettevalmistamisel on programm MEDIA International.

Portugal on lisanud õppeprogrammi autoriõigusi käsitleva loengu, mille eesmärk on selgitada noortele loomingu ja kultuurilise mitmekesisuse väärtust. Slovakkias rakendatakse meediakoolitust, mis on töötatud välja kodanikuühiskonna, haridusasutuste ja meediaettevõtete koostöös.

Toetudes toimivale valitsustevahelisele algatusele ning selleks, et edendada kultuurile juurdepääsu, tegi komisjon ettepaneku **Euroopa kultuuripärandi märgise**¹¹ loomiseks. Märgise eesmärk on tõsta esile mälestisi, mis on Euroopa integratsiooni, ideaalide ja ajaloo sümbolid. Märgise andmisel lähtutakse asjaomase pärandi kasvatuslikust mõõtest eelkõige seoses noortega.

2.2. Tegevuskava eesmärk nr 2: kultuuri kui loovuse allika edendamine

Koostöö hõlmab kultuuri- ja loomemajandust ning kultuurivaldkonnas tehtud strateegiliste investeeringute mõju piirkondlikule ja kohalikule arengule. Nagu kinnitati nõukogu

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:301:0009:0011:ET:PDF>

¹¹ http://ec.europa.eu/culture/our-programmes-and-actions/doc2519_en.htm.

järeldustes kultuuri kui loovuse ja innovatsiooni allika kohta,¹² tuleb nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil üha rohkem esile kultuuri mõju loovuse ja innovaativsuse edendamisele. Sel moel panustab kultuur majanduskasvu ja uute töökohtade loomist soodustava keskkonna loomisse.

Poola algatus „Kultuur loeb!” (Kultura si liczy!) tõstab esile kultuuri mõju nii majandusele kui ka ühiskonnale laiemalt. Itaalia 2009. aasta valges raamatus käsitletakse loovust ning uuritakse loovuse mudelit ja kultuuritegevust ning tutvustatakse loovust edendavaid meetmeid.

2009. aastal uuriti **Euroopa loovuse ja innovatsiooni aasta** raames kuidas aitab kultuur kaasa nii majanduslikule kui ka sotsiaalsele innovatsioonile. Teema-aasta saadikute deklaratsioonis¹³ rõhutatakse, et loovus aitab luua silla kunsti, filosoofia, teaduste ja ettevõtluse vahele.

Arutelu täiendasid mitu komisjoni korraldatud uuringut, eelkõige 2009. aasta uuring kultuuri mõju kohta loovusele, 2010. aasta uuring ettevõtluse kohta kultuuri- ja loomemajanduse valdkonnas, ning Eurydice võrgustiku teemakohane aruanne Euroopa koolides pakutava kunsti- ja kultuurihariduse kohta.

Huvi **kultuuri- ja loomemajanduse** vastu tipnes ELi tasandil 2010. aasta aprillis, kui avaldati roheline raamat, milles käsitleti sellise keskkonna loomist, mis võimaldaks kasutada kultuuri- ja loomemajanduse kõiki võimalusi aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu toetamiseks. Roheline raamat toetub suures ulatuses avatud koordineerimise meetodi tööühikutele ning kultuuri- ja loomemajanduse platvormi tööle, mille eesmärk oli luua raamistik aruteludele, mis hõlmasid juurdepääsu rahastamisele, loovaks ettevõtluseks vajalikke pädevusi ja innovatiivset partnerlust teiste majandussektoritega¹⁴.

2009. aasta oktoobris avaldati aruteludokument, milles käsitleti Euroopa digitaalse ühtse turu loomist loomingulise infosisu, nagu raamatute, muusika, filmide või videomängude jaoks. Dokumendis analüüsiti loomingulise infosisu liikuvust Internetis takistavaid tegureid ning sellega algatati avalik arutelu kõnealuse **ühtse turu** loomiseks vajalike meetmete kohta.

Ühendkuningriigi 2008. aasta loomingulises strateegias käsitleti olulisi küsimusi, mis olid seotud valitsuse tegevusega loomemajanduse valdkonnas, ning hõlmasid oskuseid ja andekust, innovatsiooni, intellektuaalset omandit ning loomemajanduse toetamist. Leedu loomemajanduse edendamise uue strateegia raames toetatakse loomemajanduse inkubaatorite riiklikku võrgustikku. Soome loomemajanduse arengustrateegia hõlmab tööhõivet, ettevõtlust ja tootearendust.

Kultuuri mõju kohalikule ja piirkondlikule arengule tunnustatakse üha enam. Ühtekuuluvusvahenditest on ajavahemikuks 2007–2013 kultuuri rahastamiseks ette nähtud 6 miljardit eurot, mis hõlmab kultuuripärandi kaitset, kultuuri infrastruktuuri arendamist ja kultuuriteenuste toetamist. Täiendav rahastamine on ette nähtud järgmiste eelarvejagude all: turism, linnauuendus, VKEde edendamine ja infoühiskond. Pooleli on uuring kultuuri mõju kohta kohalikule ja piirkondlikule arengule. Uuringu raames töötatakse välja praktilised

¹² http://ec.europa.eu/culture/our-policy-development/doc/CONS_NATIVE_CS_2009_08749_1_EN.pdf.

¹³ http://www.create2009.europa.eu/about_the_year/manifeto.html.

¹⁴ Vt ka Amsterdami deklaratsioon <http://85.92.129.90/~workshop/>.

juhendid piirkondliku ja kohaliku tasandi poliitikakujundajatele ja kultuuriettevõtjatele. Alates 2014. aastast kohaldatava ühtekuuluvuspoliitika ettevalmistamise raames tuleb teha kokkuvõtted projektidest ja uuringutest ning luua vahendid, mis võimaldaksid kasutada kultuurivaldkonna, ja eelkõige loomemajanduse kogu potentsiaali. Kultuuri- ja loomesektori tegevust peab käsitlema piirkonna või linna ühtses arengustrateegias, mis toetub eri valdkondade ametiasutuste ja kodanikuühiskonna esindajate partnerlusele.

2009. aastal käivitati Irimaal kultuuriturismi algatus, et parandada kunsti, kultuuri ja turismivaldkonna koostööd. Rumeenia kultuuriministeeriumi uue kultuuriturismi osakonna ülesanne on edendada valdkondadevahelist koostööd, et kasutada täies ulatuses ära materiaalse ja immateriaalse kultuuripärandi kõik võimalused.

Ühtlustatud kultuuristatistika kogumiseks vajaliku meetodika edendamisel on ennast õigustanud avatud koordinatsiooni meetodi töörühm. Alates 2009. aasta septembrist toetab Eurostat riiklike statistikateenistuste koostöövõrgustikku. Võrgustiku tööd koordineerib Luksemburgi kultuuriministeerium ning võrgustik peab kahe aasta jooksul välja töötama meetodika statistiliste andmete kogumiseks kultuuri, kultuuri- ja loomemajanduse, avaliku- ja erasektori kultuurile tehtud kulutuste, kultuurilise kaasamise ja kultuuri sotsiaalse mõju kohta.

2.3. Tegevuskava eesmärk nr 3: kultuuri kui Euroopa Liidu rahvusvaheliste suhete olulise mõjuri edendamine

UNESCO kultuuri väljendusvormide mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsiooni¹⁵ osalisena on EL võtnud kohustuse tuua kultuurimõõde ühe olulise aspektina oma suhetesse partnerriikide ja –piirkondadega.

Pärast Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava vastuvõtmist on ELi välissuhetes tekkimas kultuurivaldkonna uus strateegiline raamistik. Kultuuri peetakse üha enam poliitilise, sotsiaalse ja majandusliku arengu strateegiliseks teguriks. Uute algatustega on kaasnenud ka rohkem rahalisi vahendeid, alates 2007. aastast on kultuurile kolmandates riikides ja piirkondlikule koostööle eraldatud rohkem kui 100 miljonit eurot.

ELi toetus kultuurikoostööle **Euroopa naabruspoliitikaga** hõlmatud piirkonnas on märkimisväärselt suurenenud. 2009. ja 2010. aastal hõlmavad neid piirkondi Euroopa kultuuriprogrammi sihtmeetmed ning 2011. aastal on kavas uued algatused piirkondliku ja piirkondadevahelise koostöö valdkonnas.

Vahemere Liidu raames koostatakse praegu uut kultuuristrateegiat Euromed. Komisjon on juba koostanud vajaduste hinnangu ja alustanud konsultatsioone. Partnerite loodud ajutine töörühm peab koostama strateegia, mis esitatakse partnerriikide ministritele.

Laienemisel liitunud riikides on lisaks kultuuripärandi taastamisel tehtud jõupingutustele pööratud tähelepanu ka sõltumatute organisatsioonide kaasamisele kodanikuühiskonnaorganisatsioonide vahendi kaudu korraldatud konkursikutsete raames. Kultuur on üks valdkond poliitilise dialoogi ja koostöö edendamisel 2009. aastal algatatud **idasuunalise partnerluse** raames. 2010. aastal käivitatud **idasuunalise partnerluse** kultuuriprogrammi eesmärk on tugevdada kultuuriettevõtjate suutlikkust, edendada piirkondlikke sidemeid ja aidata partnerriikidel edendada kaasavat kultuuripoliitikat.

¹⁵ 2010. aasta aprilliks oli konventsiooni ratifitseerinud rohkem kui 110 riiki.

2008. aastal Sloveenias korraldatud konverentsil sai alguse Ljubljana protsess, mille raames rahastatakse kultuuripärandi taastamist Kagu-Euroopas.

Kultuuri tähtsus **arengupoliitikas** on samuti üldtunnustatud. 2009. aastal käivitas komisjon kava kultuuri tähtsuse suurendamiseks arengupoliitikas ning seda toetasid kõik sidusrühmad. Moodustati AKV riikide ja ELi spetsialistidest koosnev komitee, kes seda protsessi jälgib ja aitab koostada kümnenda EAFi AKV-sisest kultuuriprogrammi¹⁶.

Hispaania 2007. aasta kultuuri- ja arengustrateegia koostamisel lähtuti UNESCO konventsioonist.

Kaubandussuhete valdkonnas on EL asjakohastel kahe- ja mitmepoolsetes läbirääkimistel võtnud jätkuvalt arvesse audiovisuaalsektori, kui identiteedi ja väärtuste kandja majanduslikku ja kultuurilist olemust. Vajadust tagada arengumaadele tasakaalukamate suhete edendamiseks kultuurilise väljenduse valdkonnas eeliskohtlemine (mis on kooskõlas UNESCO konventsiooniga) on tunnustatud ka CARIFFORUMi riikidega sõlmitud majanduspartnerluse lepingu¹⁷ raames koostatud kultuurikoostöö protokollil allkirjastamisel.

Prantsusmaa ja partnerriikide lepingutes ühise filmitootmise kohta on viide UNESCO konventsioonile.

Suur samm edasi on ka **kahepoolse partnerluse** edendamine tööstusriikide ja kiiresti areneva majandusega riikidega. 2009. aastal toimus Moskvast kõrgetasemeline seminar „Venemaa ja ELi kultuurikoostöö kava olulised sündmused”, mille EL korraldas koostöös Venemaa kultuuriministeeriumiga. 2010. aastal käivitus põhjamõõtmeline kultuuripartnerlus. ELi ja Brasiilia strateegilise partnerluse kultuurilist mõõdet kajastab Euroopa Komisjoni ja Brasiilia kultuuriministeeriumi 2009. aastal alla kirjutatud ühisdeklaratsioon. ELi ja Mehhiko strateegiline partnerlus sõlmiti ametlikult 2008. aasta oktoobris. 2009. aasta mais alustati poliitilist dialoogi Euroopa Komisjoni ja Hiina kultuuriministeeriumi vahel. Kultuuriprogrammi erimeetmete raames on toetatud koostööprojekte Hiina, India ja Brasiiliaga.

Audiovisuaalsektoris otsitakse ettevalmistava meetmega **MEDIA International** võimalusi Euroopa ja kolmandate riikide audiovisuaalsektori spetsialistide koostöö tugevdamiseks ning edendada kinematograafia- ja audiovisuaalteoste kahesuunalise liikumise edendamiseks. Selle tegevuse toetamist jätkatakse järelprogrammi MEDIA Mundus raames, mille rahastamiseks ajavahemikul 2011–2013 on eraldatud 15 miljonit eurot.

3. TÖÖMEETODID JA PARTNERLUS

Komisjon on teinud ettepaneku mitme uue töömeetodi kohaldamiseks tegevuskava raames, eelkõige tuleks nimetada avatud koordinatsiooni meetodit ning struktureeritud dialoogi kultuurisektoriga.

¹⁶ Vt http://www.culture-dev.eu/pages/en/en_accueil.html.

¹⁷ Lõuna-Koreaga on diferentseeritud lepingu ja protokollide sõlmimine UNESCO konventsiooni rakendamiseks ja edendamiseks veel pooleli, kuid Andide rühma ja Kesk-Ameerika riikidega on kõnealused lepingud juba sõlmitud.

3.1. Avatud koordineerimise meetod

3.1.1. Esmane kogemus

Nõukogu 2008–2010 aasta kultuurivaldkonna töökava raames moodustati neli eksperdirühma, kes pidid tegema koostööd avatud koordineerimise meetodi kohaselt ning koostama soovitud töökavaga kindlaks määratud järgmiste prioriteetsete valdkondade edendamiseks:

- kultuuri- ja loomemajandus
- kultuuri ja hariduse koostoime
- loovisikute ja teiste kultuuritöötajate liikuvus
- kollektsioonide liikuvus.

Kuigi tööplaanis olid seatud iga töörühma jaoks eesmärgid, oli teatavates valdkondades ühiste eesmärkide püstitamine üsna keeruline ning mõnel juhul jäädi hiljaks sisulise töö alustamisega.

Enamiku teemade puhul keskendusid töörühmad kogemuste jagamisele ja poliitiliste soovitude väljatöötamisele. Mõnel juhul pöörati rohkem tähelepanu riikide kogemuste süsteemsemale kogumisele ja analüüsimisele.

Pärast kahte tegevusaastat on lõplikke järeldusi veel vara teha, kuid nii komisjoni kui ka liikmesriikide arvates on avatud koordineerimise meetod üldiselt tõhus vahend kultuurikoostöö edendamiseks.

Avatud koordineerimise meetod on ennast tõestanud kui tõhus raamistik võrgustike töö ja riiklike asutuste vastastikuse õppimise korraldamisel. Kõikide rühmade eesmärk oli strateegiliste soovitude koostamine, kuid peamiseks väljakutseteks on tagada, et nende soovitudega arvestataks poliitiliste otsuste tegemisel nii ELi kui riiklikul tasandil, ning kooskõlastada töörühmade tegevust nõukogu eesistuja ja komisjoni tegevusega.

3.1.2. Tulevikuülesanded

Avatud koordineerimise meetodil tehtavas koostöös tuleks keskenduda konkreetsetele probleemidele ja lahendustele, mida liikmesriigid ja komisjon saaksid oma pädevusvaldkondades kasutada tegevuskavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks.

Sellele aitaks kaasa avatud koordineerimise meetodi töörühmade, komisjoni ja nõukogu (eelkõige nõukogu eesistuja) tihedam koostöö. Eesistujariigil peaksid olema kindlad prioriteedid ning ta peaks tagama, et eesistumise kavas ja nõukogu töös lähtutakse avatud koordineerimise meetodi töörühmade pakutud lahendustest.

Kultuuriministeeriumide kõrgete ametnike kohtumised on tõhusad strateegilisteks aruteludeks ning nendel kohtumistel võiks olla tähtis roll avatud koordineerimise meetodi töörühmade töö tulemuste levitamisel ja rakendamisel. Kõrgete ametnike kohtumisi tuleks korraldada korrapäraselt iga riigi eesistumise ajal, et arutada ühe või rohkemate töörühmade pakutud lahendusi, mis on seotud eesistujariigi prioriteetidega.

Võttes arvesse liikmesriikide aruannetes ja avatud koordineerimise meetodi töögruppide esitatud soovitusi, teeb komisjon järgmised ettepanekud tõhusa koostöö tugevdamiseks:

- Liikmesriigid peaksid esitama nõukogu asjaomaste struktuuride kaudu nii üldised kui ka konkreetsed küsimused, mida tuleks avatud koordineerimise meetodi töögruppides arutada. Mõistlik on valida 4–5 teemat, see võimaldab komisjonil protsessi tõhusalt toetada ning nõukogu eesistuja suudaks töögruppide pakutud lahendusi piisavalt arvesse võtta. Iga töögrupp peaks käsitlema teemasid järjest ning pidama kinni tähtaegadest. Nelja-aasta kava võimaldab korraldada jätkusuutlikku koostööd, koostada vahekokkuvõtte ning leida otstarbekaid lahendusi.
- Nõukogu peaks iga teema puhul kindlaks määrama, millised on kavandatud väljundid (analüütiline aruanne, lühikokkuvõtte heades tavades, poliitilised soovitusel) ning võimalused väljundite levitamiseks (eesistujariigi korraldatud konverentsid, kõrgete ametnike kohtumised, ürituste korraldamine kultuurisektori platvormide poolt või koos nendega, komisjoni korraldatud seminarid).
- Eelnevalt lähtuvalt valib iga töögrupp oma töömeetodi, mis võib hõlmata näiteks plenaaristungeid Brüsselis või vastuvõtva liikmesriigi korraldatud vastastikuse õppimise üritusi. Töögruppide tegevust juhivad üks või kaks presidenti, kelle nimetab ja kiidab heaks kultuurikomitee.
- Selgepiirilistelt kindlaksmääratud teemade puhul on liikmesriikidel lihtsam määrata töögruppide vajalike pädevustega liikmeid. Selleks et tagada konkreetsel aastal töögruppides käsitletavate küsimuste lahendamiseks kõige pädevamate liikmete osalus, võib igal aastal nimetada uued töögruppide liikmed. Mõne teema puhul on olulised põhjalikud valdkondlikud teadmised, mõni teema eeldab laiemat poliitilist visiooni. Vaatamata sellele, kas töögruppide liikmeks nimetatakse akadeemilisest ringkonnast või kodanikuühiskonnast pärit ekspert või ministriametnik (või mõlemad), on tähtis, et neil oleks tihe side poliitiliste otsuste tegemisega ning ministriametnikute toetus.
- Kui avatud koordineerimise meetodi töögruppides osaleb 22–27 liikmesriiki, on selle suurusel oma head ja vead. Praktika on näidanud, et aruteludeks eelistatakse moodustada väiksemad allgrupid. Peamine eesmärk on aktiivne teabevahetus ja arutelude korraldamine. See võib hõlmata näiteks kogemuste vahetamist, vastastikuse õppimise üritusi või konkreetse juhtumi uurimist. Nelja-aastane kava konkreetsete teemade käsitlemiseks võimaldab liikmesriikidel lihtsamini kindlaks määrata neid arutelusid, milles nad soovivad aktiivselt osaleda.
- Kultuuriprogramm peaks toetama töögruppide tegevust, eelkõige vastastikust õpet ja tulemuste levitamist.

Avatud koordineerimise meetodi töögruppide töötulemuste rakendamist aitavad edendada asjakohased meetodid. Kui teemad, väljundid ja levitamisevõimalused on kindlaks määratud, on liikmesriikide koostööl töögruppides konkreetsed piirid. Kasuks tuleb ka töögruppide, komisjoni ja nõukogu (eelkõige nõukogu eesistuja) tihedam koostöö.

3.2. Struktureeritud dialoog kultuurisektoriga

3.2.1. Esmane kogemus

Komisjon soovib jätkata kultuurisektoriga dialoogi, mille eesmärk on tagada kultuurisektori sõnumi arvessevõtmine Euroopa tasandi poliitilistes aruteludes.

Alates 2007. aastast toimub komisjoni ja kultuurisektori struktureeritud dialoog peamiselt kas Euroopa ühenduste temaatiliste platvormide või Euroopa kultuurifoorumi kaudu.

Kultuuridevahelise dialoogi Euroopa aasta 2008 ettevalmistamise käigus moodustas kultuurisektor nn kirju platvormi, mis oli kodanikuühiskonna ja komisjoni ühenduslüli nimetatud ürituse kavandamiseks ja toetamiseks, ning millest on seejärel välja kasvanud mitmekultuurilise Euroopa platvorm. Lähtudes sellest kogemusest avaldas komisjon 2008. aasta keskel osalemiskutse, et julgustada Euroopa mõõtmega kultuuriorganisatsioone moodustama veel kahte platvormi, mis käsitleksid vastavalt juurdepääsu kultuurile ning kultuuri- ja loomemajandust.

Mõlemad platvormid koostasid poliitilised soovitused ning esitasid need 2009. aastal Euroopa kultuurifoorumi kohtumisel kultuurivaldkonna sidusrühmadele.

Platvormid kinnitasid, et kõige olulisem tulemus on laiapõhjalise dialoogi edendamine kultuurisektoris. Ühiste lähtepunktide leidmiseks kutsuti struktureeritud dialoogis osalema kultuurisektori väga erinevate valdkondade esindajaid. Sel moel on kultuurisektor paremini kursis poliitiliste protsessidega ning saab nendes aktiivsemalt osaleda.

Prioriteetide püstitamise teatavate viiside korral, on sektori esindajatel siiski mõnikord raske kindlaks määrata konkreetse küsimuse puhul kõige pädevamaid osalejaid ning olulisemaid projekte. Kodanikuühiskonna dialoogi ning komisjoni, avatud koordineerimise meetodi töörühmade, liikmesriikide ja nõukogu tegevuse parem koordineerimine annaks selgema ülevaate sellest, millal ja kuidas soovitusi kohaldatakse.

3.2.2. Tulevikuülesanded

Võttes arvesse platvormide ja liikmesriikide aruannetes esitatud soovitusi, teeb komisjon järgmised ettepanekud töhusa koostöö tugevdamiseks:

- Iga teemaplatvorm peaks kajastama ja olema seotud avatud koordineerimise meetodi töörühma ühe poliitikavaldkonnaga, eesmärk on käsitleda aruteludes prioriteetseid teemasid ning esitada kooskõlastatud ettepanekud. Komisjon jätkab platvormidega kahepoolset dialoogi ning teeb ettepaneku korraldada igal aastal platvormide juhatuste koosolek.
- Üle kahe aasta toimuv Euroopa kultuurifoorum on ka edaspidi kodanikuühiskonna ja poliitikakujundajate tähtis kohtumispaik. 2009. aasta foorumil oli rohkem kui 1000 osalejat ning sellel tõsteti esile edusamme, mis on tehtud kultuuriaspektide arvessevõtmisel Euroopa asjaomastes poliitikavaldkondades. Teatavate teemade arutamiseks oleks vaja korraldada lisaks ka väiksemaid üritusi. Tulevikus peaksid platvormipõhised arutelud ja teavitamisüritused hõlmama sektori ja asjaomast poliitikavaldkonda käsitleva avatud koordineerimise meetodi töörühma esindajaid ning Euroopa ja liikmesriikide poliitikakujundajaid. Tegevustoetuse asendamiseks tuleb otsida alternatiivseid rahastamisvõimalusi, katseprojekti kogemuste kohaselt on

projekti rahastamiseks ettenähtud vahendeid võimalik kasutada tõhusamalt platvormide tegevuse toetamiseks.

- Mõne liikmesriigi puhul võib esile tuua kultuurivaldkonna sidusrühmadega peetud struktureeritud dialoogi positiivseid tulemusi. Ungaris moodustati kultuuripoliitika nõukogu, kuhu kuuluvad valitsuse, loovisikute, rahastamisasutuste ja ametiühingute esindajad. Rumeenias kujunes katseprojekti raames loodud dialoogiplatvormist Kultuuri ja rahvusliku pärandi ministeeriumi sidusrühmade kaasatuse osakond.

Konkreetsem dialoog kultuurivaldkonna sidusrühmadega aitaks tõhustada ühiseid jõupingutusi poliitiliste prioriteetide saavutamisel. Teemaplatvormid, kus avatud koordinatsiooni meetodi töörihma raames käsitletakse konkreetset poliitikavaldkonda, lihtsustavad kodanikuühiskonna kogemuste ja teadmiste arvesse võtmist poliitiliste otsuste tegemisel.

4. TULEVIKUPLAANID

Pärast töökava vastuvõtmist saadud kogemused on selgelt näidanud Euroopa tasandil tehtava kultuuripoliitika koostöö potentsiaali. Kõnealune koostöö võib näiteks hõlmata kogemuste vahetamist liikmesriikide vahel eesmärgiga kohandada poliitilisi otsuseid vastavalt parimatele kogemustele, kultuurivaldkonna sidusrühmade paremat kaasamist poliitiliste otsuste tegemisse või ühtset lähenemisviisi kultuurile sellega seotud poliitikavaldkondades.

Laiemas kontekstis on koostöö tihendamine veelgi olulisem.

Komisjoni koostatud Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärk on tagada Euroopas pikaajaline majanduskasv ning võtta meetmeid aruka, säästva ja kaasava majanduskasvu edendamiseks. Selles raamistikus on kultuuril tähtis roll, sealhulgas sellistes juhtalgatustes nagu „Innovatiivne liit” (loovmajandus, mittetehnoloogiline uuendustegevus), „Digitaalne tegevuskava” (meediakirjaoskuse, loomekeskkonna uuendamine, juurdepääs kultuurile) ning uute kutseoskuste ja uute töökohtade algatus (kultuuridevahelised pädevused ja transversaalsed oskused). Ühtekuuluvuspoliitika raames tuleb rõhutada ka kultuuri mõju piirkondlikule ja kohalikule arengule (loovad ja mitmekultuursed linnad ja piirkonnad). Laienemispoliitika ja välissuhete raames tuleks edendada kultuuri rolli ka väljaspool ELi piire. Euroopat tuleks tutvustada kui loovust toetavat piirkonda ning edendada tasakaalustatud kultuurivahetust ja -koostööd kõikide riikidega.

Koostöö tõhustamine ja käesolevas aruandes esitatud ettepanekud aitavad tagada, et kultuurisektor osaleb täiel määral aruka, säästva ja kaasava majanduskasvuga Euroopa ülesehitamisel.

5. JÄRELDUSED

Euroopa Parlamenti, nõukogu, regioonide komiteed ning majandus- ja sotsiaalkomiteed kutsutakse üles avaldama oma arvamust käesoleva aruande kohta.

Nõukogul palutakse võtta asjakohased meetmed, et määrata kindlaks ulatuslik teemade ring ja konkreetsed prioriteedid, mida arutada avatud koordineerimise meetodi tööriistades.

Komisjon teeb ettepaneku koostada aruanded kokku lepitud valdkondades tehtud edusammude kohta, toetudes avatud koordineerimise meetodi tööriistade ja struktureeritud dialoogi platvormide arutelude tulemustele ning liikmesriikide vabatahtlikule panusele.